

İHMAL VE İSTİSMARIN ÖNLENMESİ

ZONGULDAK RAM E- BÜLTEN

MART, 2025

İLETİŞİM

ZONGULDAK REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

0372 253 74 26

KARAEMLAS MAH. BİLİM SOK. NO:1 3. KAT
MERKEZ/ZONGULDAK

 ZONGULDAKRAM

[HTTPS://ZONGULDAKRAM.MEB.K12.TR/](https://zonguldaqram.meb.k12.tr/)

YAYIN EKİBİ

PSK. DAN. VE REHBER ÖĞR.
MEHMET ENES ÖKSÜZ

PSK. DAN. VE REHBER ÖĞR.
ENDER TÜRKİŞ

PSK. DAN. VE REHBER ÖĞR.
ESRA KONUR

İçindekiler

2

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI NEDİR? BELİRTİLERİ NELERDİR? RİSK ETMENLERİ NELERDİR?

Psk. Dan ve Rehber Öğr. Esra KONUR

8

ÇOCUKLARI İHMAL VE İSTİSMARDAN KORUMA YOLLARI

Psk. Dan ve Rehber Öğr. Mehmet Enes ÖKSÜZ

13

İHMAL VE İSTİSMARDA BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ İHMAL VE İSTİSMAR DURUMUNDA BAŞVURULABİLECEK MERCİLER

Psk. Dan. ve Rehber Öğr. Ender TÜRKiŞ

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI NEDİR?

Psk. Dan ve Rehber Öğr. Esra KONUR

Çocuğun beden veya ruh sağlığına zarar veren, zarar verme riski taşıyan, fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimini olumsuz etkileyen, kendisine bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından zarar verici olan, kaza dışı ve önlenemez bir davranışa maruz kalması **çocuğa karşı kötü muamele** ya da **çocuk istismarı** olarak adlandırılmaktadır. Çocuk istismarının fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik ve internette/siber istismar ve ihmal gibi çeşitleri vardır.

- **Fiziksel İstismar:** Çocuğun sağlığına, yaşamına, gelişimine veya onuruna zarar veren ya da zarar verebilme olasılığı yüksek, kasıtlı fiziksel güç uygulanmasıdır.
- **Cinsel İstismar:** Çocuğun tam olarak anlayamadığı, onay vermesinin mümkün olmayacağı, gelişimsel olarak hazır olmadığı ya da yasalara, sosyal normlara aykırı olacak şekilde bir cinsel etkinliğe dahil edilmesidir. Cinsel istismarın çoğunluğu çocukluk çağında görülür. Ensest, en yaygın görülen biçimdir. Ensest aile üyelerinin ya da yakın akrabaların çocuğa karşı yaptıkları istismar olarak tanımlanabilir.

- **Duygusal İstismar:** Ebeveyn ya da çocuğa bakan kişinin davranışları ya da sözleriyle çocuğun ruh sağlığını bozacak etkide bulunması ve çocuğun bu nedenle büyüme gelişme ve ruh sağlığı açısından olması gereken kapasitesine ulaşmasının engellenmesidir. Bu durum bir süreç içinde, pek çok kez tekrarlanabileceği gibi, tek bir seferde de gerçekleşebilir.

- **İhmal:** Çocuğa bakmakla yükümlü kimselerin; çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel gereksinimlerini karşılamada ihmal göstermesi, çocuğun bedensel, duygusal, sosyal ya da ahlaki gelişiminin engellenmesi olarak adlandırılabilir (Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2023).

Yeni (2016), çalışmasında internette ve ekonomik istismardan da bahsetmiştir. Aynı zamanda ihmal edilen çocuklar istismara da maruz kalabilmekte ya da istismara yol açabilmektedir.

- **Ekonomik İstismar:** Çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretli iş gücü olarak çalıştırılması olarak ifade edilebilir.
- **İnternette/Siber İstismar:** Çevrimiçi ortamlarda kişinin duygusal, psikolojik ve ya cinsel istismara maruz kalmasıdır. Çocuklarla ilgili kötü niyetli erişkinlerin çocukların sık kullandığı sitelere girip ve karşılaştıkları çocuklara yaşlarına uygun olmayan resimler ve videolar göndererek gerçek ortamlarda buluşma teklifleri yapabilmektedirler.

İhmalin Olduğunu Düşündürebilecek Bazı Belirtiler

- Yeterli tıbbi destek alamıyorsa,
- Yemek ya da para için dileniyor veya çalışıyorsa,
- Giyimi özensiz, pis ve bakımsız görünüyorsa,
- Çok fazla devamsızlık yapıyorsa,
- Kendine zarar verme ve madde kullanımını gibi alışkanlıkların olması.

Çocuk İhmalinde Risk Etmenleri

- Çocuğun tek ebeveyn ile yaşaması,
- Aile içi şiddetin olması,
- Yetersiz sosyo ekonomik imkanlar,
- Bilgi ve bilinç eksikliği,
- Ebeveynlerin madde bağımlılığı olması,
- Yetersiz sosyal destek,
- Ebeveynlerin kendilerinin geçmişte gördüğü kötü muamele.

İstismar Olabileceğine Dair Bazı Cümleler

- “Erkek kardeşim/ağabeyim dün gece uyumama izin vermedi.”
- “Komşumuz “X “abi çok komik iç çamaşırlar giyiniyor.”
- “Annemin beni amcamla yalnız bırakmasından hiç hoşlanmıyorum.”
- “Komşumuzun oğlu beni çok sıkıştırıyor.”
- “Çok kötü biçimde ellenilen bir kız tanıyorum.”
- “Tanıdığım bir kız var, annesine rahatsız edildiğini söyledi fakat annesi ona inanmadı.”

Bu ve benzeri ifadeler kullanıyorsa çocuğu uzman birine yönlendirmek gerekir.

Cinsel İstismarda Şüpheli Davranışsal Belirtiler

- Çocuğun cinsellikle ilgili ileri seviyedeki konulara aşırı ilgisinin ya da merakının olması,
- Oyun esnasında ya da etkinlikler ile uğraşırken cinsellikle ilgili düşüncelerinin veya davranışlarının dikkat çekecek düzeyde olması,
- Çocuğun istismarla ilgili kâbuslar görmesi, sanki istismar yeniden gerçekleşiyormuş gibi hissetmesi ve davranması (sanrılar, halüsinasyonlar gibi),
- Çocuğun cinsellikle ilgili konular söz konusu olduğunda veya belli kişilerle karşılaştığında açıklanamayan öfke ya da korku hissetmesi,
- Çocukta regresif davranışların ortaya çıkması (örn., parmak emme, bebeksi konuşma ve yatak ıslatma),
- Çocukta utanç, suçluluk ve düşük özgüven duygularının varlığı.

- Çocuğun yakın ilişkiler kurmada ve devam ettirmede sorunlar ve içe kapanıklık yaşaması, başkalarına karşı belirgin güvensizlik duyması,
- Belirgin ruh sağlığı sorunları (örn. depresyon, stres veya kaygı sorunları),
- Çocuğun kendisine, başka bir çocuğa veya objeye yönelik cinsel davranışlar sergilemesi (örn., çocuğun özel bölgelerine temas etme, kıyafetlerini çıkarma)

Kaynakça

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (2020). Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı Psikososyal Destek Kitabı.

<https://www.aile.gov.tr/media/91635/psikososyal-destek-kitabi.pdf> , 28/02/2025 tarihinde erişilmiştir.

Bingöl İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2025).

https://bingol.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/22101422_istismar_lise-veli.pdf , 21/02/2025 tarihinde erişilmiştir.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, (2023). Çocuk İhmal ve İstismarı.

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/ihmal-istismar.html> ,21/02/2025 tarihinde erişilmiştir.

Yeni, S. (2016). Çocuk İstismar ve İhmali.

<https://www.losante.com.tr/Blog/Detail/2024> ,21/02/2025 tarihinde erişilmiştir.

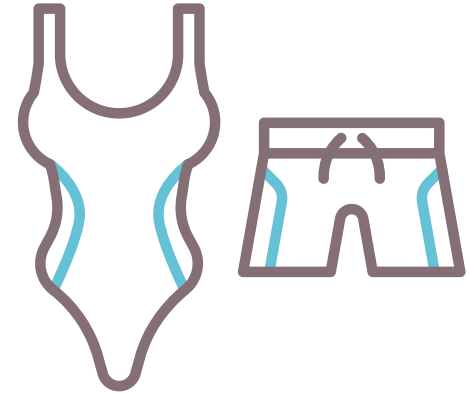
ÇOCUKLARI İHMAL VE İSTİSMARDAN KORUMA YOLLARI

Psk. Dan ve Rehber Öğr. Mehmet Enes ÖKSÜZ

İhtimali bile can sıkıcı olsa da her gün ülkemizde ve dünyada birçok çocuk çeşitli şekillerde zorbalık ve istismara maruz kalıyor. Çocuklarımızı istismardan korumak için farkındalık sahibi olmamız ve çocuğun bedenini koruması için ona bazı temel bilgiler vermemiz gerekiyor. Çocukların korunması büyüklerin sorumluluğunda olsa bile, tanıdığı yetişkinlerin olmadığı ortamlarda çocukların istismardan korunabilmesi için bu konularda onlarla konuşmak en iyisidir. Çocuğunuzun kendini korumayı öğrenmesi için anne babalara öneriler;

- **Bedenini korumayı anlatın**

Bedeninin kendine ait olduğunu öğretin. Özel bölgelerinin özellikle de iç çamaşırı veya mayo ile kapatılan yerlerin olduğunu belirterek netleşmesini sağlayabilirsiniz. Ancak unutmayın ki aslında bedenin tamamı özeldir...

- **Haklarını hatırlatın**

Herkesin güvende olma hakkı vardır. Çocuğunuza, güvende olma hakkını kimsenin tehdit edemeyeceğini söyleyin.

- **Yardım alabileceğini söyleyin**

Zorbalığa karşı yardım alabileceğini, yardım istemek için yüksek sesle bağılmaktan çekinmemesi gerektiğini söyleyin. Gerçek fiziksel tehlike ile karşılaşan çocuk genellikle zorbanın isteklerine boyun eğmek zorunda kalır. Çocuğa bundan başka bir şansının olduğunu ve bunun yardım istemek olduğunu hatırlatın.

- **“Hayır” demek normaldir**

Çocukların çoğu, erişkinleri sorgulamadan dinlemeyi ve dediklerini yapmayı öğrenmiştir. Çocuğunuza ona zarar vermek isteyen veya tanımadığı birine “Hayır” demesinin doğru olacağını aşıl原因. Sizin için en önemli şeyin, onun güvende olması olduğunu ve her koşulda “Hayır” demek için korkmamasını çocuğunuza söyleyin.

- **Size söylemekten korkmasın.**

Sizinle her şeyini paylaşabilmesini sağlayın. Çocuğunuza, ne olursa olsun ona kızmayacağınıza dair bir güvence verin. Özellikle de ergenliğe doğru çocuklar yetişkinlerin duygularını da gözetmeye başlar. Hiçbir olayı saklamaması gerektiğini ve sorunları hep birlikte çözeceğinizi hatırlatın. Her ne olursa olsun size söyleyebileceği konusunda güven verin.

- **Ona inanacağınızı belli edin**

Ebeveynlerin verdiği “Ben sana söylemişim” tarzındaki ilk tepkiler, çocukların duyacakları tepkiden korkarak yardım istemesini önleyebilir. Çocuk yardım için bir yetişkine başvurduğunda, yetişkinin tepkisine odaklanmak zorunda kalmamalı, ona inanılacağı ve destek verileceğini bilmelidir. Ayrıca çocukların sözlerine kimsenin inanmaması, tacizin veya zorbalığın devam etmesine sebep olabilir. Çocuklar bu tarz konularda çok ender yalan söylerler.

• Sır saklamamak

Bir zorba veya tacizci, çocuklara yaşananları sır olarak saklamayı telkin edebilir. Çocukların bu aşamada kafası karışsa da, çocuğunuza aşılamanız gereken, yabancılar tarafından onlara verilen sırları mutlaka sizinle paylaşması gereğidir. Çocuğunuz söz vermiş bile olsa bazı sırların asla saklanmaması gerektiğini bilmelidir.

• Dokunuşları reddetmek

Çocuğa herhangi birinden gelecek dokunuş ya da öpücüklere “Evet” ya da “Hayır” diyebileceğini açıklayın. Çocuklara zorla sarılıp öpmemek de bunun bir parçasıdır. Çocuklar bazen sarılıp öpülmek istemezler ve bunun sadece canı istemediğinden dolayı olmasını yetişkinlerin kabul etmesi gerekir. Böylece çocuklar öpülmeyi reddetmekten korkmazlar.

- **Yabancılara konuşmamak**

Çocuklara sizin yanınızdayken yabancı biriyle konuşmanın sakıncası olmadığını söyleyebilirsiniz. Bunun dışında, tanımadığı biri ona bir şey önerdiğinde öncelikle sizden izin almalıdır. Çocuk ona tanımadığı biri tarafından bir şey önerildiğinde duymamış gibi hızla yürüyerek ya da koşarak uzaklaşmalıdır. Böyle bir şey yaşarsa bilmek isteyeceğinizi çocuğunuza söyleyin.

- **Kuralları bir kenara bırakmak**

Çocuğunuza, kendini koruması gerektiğini hissettiğinde kurallara karşı gelebileceğini söyleyin. Güvenliği için bir kuralı ihlal etmek zorunda kalırsa onu destekleyeceğinizi bilmesi gerekir. Bağırarak, koşarak kaçmak, tehlikeden kurtulmak için zorba yetişkini tekmelemek her zaman yanlış değildir. Duruma göre bunları kullanabileceğini söyleyin.

Kaynakça

<https://hthayat.haberturk.com/cocuklari-istismardan-korumanin-yollari-1073286>

<https://newspdr.com/home/blog/cocuklarimizi-ihmal-ve-istismardan-nasil-koruyabiliriz>

İHMAL VE İSTİSMARDA BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Psk. Dan. ve Rehber Öğr. Ender TÜRKİŞ

İhmal yada istismar ile ilgili herhangi bir durumla karşılaşıldığında yada öğrenildiğinde olayın doğruluk yada yanlışlık tarafına bakılmaksızın emniyet birimlerine haber verilmesi gerekir. Sonraki süreçte ilgili birimler tarafından gerekli iş ve işlemler yapılır.

Türk Ceza Kanunu madde 278 ve 279’da suçun bildirilmesi hükümleri belirtilmiştir.

Madde 278:

(1) İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun on beş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan engelli olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.

Madde 279:

(1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, adlî kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

İhmal ve İstismar Durumunda Başvurulabilecek Merciler

Cinsel istismar oluşmuşsa mutlaka önce ilgili kurumlara başvurulmalı vücutta ve giysilerde hiçbir temizlik yapılmadan muayeneye gidilmelidir.

Deliller için ilk 72 saat çok önemlidir. Banyo yapmak, giysileri değiştirmek gibi davranışlar saldırganın ve suçun belirlenmesinde yardımcı olabilecek ipucu ve kanıtların yok olmasına yol açabilir.

- Cumhuriyet Savcılığı ve Çocuk Mahkemeleri
- Emniyet Müdürlükleri – Çocuk Büro Amirlikleri
- Baroların Çocuk Hakları Komisyonları
- Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM)
- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
- Rehberlik ve Araştırma Merkezleri
- Okul Rehberlik Servisleri
- Hastahaneler